

גם כשהם עסוקים במלאכתם

השיבוהו, אמר לו הקב"ה: "יוסף, אתה היית מתחיל לשאול בשלום אחיך בעולם הזה, והם היו שונאים אותך, אבל לעולם הבא אני מצפה אתכם ומעביר שנהא מביניכם ומושיב אתכם בשלום ועושה שלום ביניכם. וכך אמר דוד: "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד" (תהילים קלג,א).

והחת"ס פירש בדרשתו לחנוכה את אותו הפסוק "מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, כשמן הטוב וגו'" על נס חנוכה, ואמר כי הנס שנעשה ע"י בני אהרן החשמונאים בפח השמן, הוא על פי מדותיו של אהרן שהיה אוהב שלום ורודף שלום. וידוע שבשעה ששלום בעולם המועט מחזיק המרובה ואין עין בריה צרה בחברתה, על כן גם הנס שנעשה על ידו היה מועט מחזיק המרובה, שפח השמן שהיה מספיק ליום אחד הספיק להם לשמונה ימים, וקבעו את יום כ"ה ליום טוב כי יום זה שנגמרה בו המלחמה והתרבתה בו העין הטובה, הוא היה הגורם לכל הנס ההוא בימים ההם בזמן הזה.

העין הטובה ודרכי השלום מלווים את עמנו עוד מתקופת האבות, העין הטובה של יוסף שמכליל את ראובן למרות חטאו יחד עם שאר האחים, היא שהצילה אותו בעתיד מהבור. ראובן שהכיר טובה ליוסף וגמל לו בדרכי השלום, קיבל את שכרו שעמד ממנו הושע בן בארי שעליו כתוב: "שובה ישראל", כי אמר לו הקב"ה אתה התחלת להשיב ילד לאביו, מבניך אעמיד משוּבב ישראל למוטב.

בזכות השלום שדרש יוסף לאחיו, קיבלנו הבטחה מהקב"ה שלעתיד לבוא נשב כל עם ישראל יחד בשלום, כמאמר הפסוק "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד", בזכות העין הטובה ורדיפת השלום של החשמונאים, צאצאיו של אהרן הכהן שירשו ממידותיו, זכינו לנס חנוכה שאנו חוגגים בימים אלו. בזכות העין הטובה של ר' ישראל מסלנט זכה הוא לסנגר על כל עם ישראל.

בימים מסוגלים אלו, ימים מלומדים בניסים שבהם נגאלנו ובהם נושענו מיד אויב אכזר, בימים אלו בהם אנו מדליקים כל יום נרות בתורת "מוסיף והולך", נגביר את האור של עם ישראל בעין טובה, בלימוד זכות ובדרכי השלום, ועל ידי העין טובה והגברת השלום נבקש מה' שיחזיק המעט את המרובה ומעשים אלו יועילו לנו שיאמר הוא די לצרותינו ויביא לנו את הגאולה השלימה במהרה בימינו, אמן!

ברב ישראל מסלנט דבק הכינוי "סנגורם של ישראל", הכינוי דבק בו בזכות מעלתו הגדולה להסתכל בעין טובה בכל אחד. מסופר שיום אחד ראה הרב יהודי שמשמן את עגלתו כשהוא עוטה תפילין, כך היה היהודי רכון על גלגלי העגלה מלוכלך כולו בשמן וגריז, כשגם התפילין מקבלות את מנת חלקן מהטינופת. האדם הממוצע שהיה עובר שם היא חושב על ביזיון התפילין, ואיך אין זה מכבודן לעסוק במלאכה כה מלוכלכת תוך כדי לבישתן, אך לא כאדם הממוצע הוא ר' ישראל, הוא מיד פנה לקב"ה ואמר: "תראה איזה בני יקרים יש לך, גם כשהם עסוקים במלאכתם, אינם יכולים לוותר על התפילין!"

בפרשתנו מסופר על חלומותיו של יוסף, שרואה הוא שעתידין אחיו להשתחוות אליו. יוסף מספר את החלומות לאחים והדבר מגביר את שנאתם אליו עד שמעיד הפסוק "ולא יכלו דברו לשלום". בהמשך מסופר שיעקב אבינו שולח את יוסף אל אחיו, אז זוממים האחים להורגו, אלא שראובן מונע מהם ומציע שיזרקו אותו לבור, ומפרשים שאמר להם ראובן שאם באמת מגיע ליוסף עונש מוות, משמים יגלגלו זאת על ידי החיות הרעות שבבור והן יהרגוהו, כמו שרש"י פירש שהבור ריק אין בו מים, אבל עקרבים ונחשים יש בו. אבל המדרש בבראשית רבה תוהה מה היתה סיבת רצונו של ראובן להציל את יוסף, רש"י על המקום מביא את אחת הסיבות שמציין המדרש "אני בכור וגדול מכולן, לא יתלה הסרחון אלא בי", שלא רצה ראובן לקחת אחריות על מיתת יוסף, וידע שבתור הבכור יתלה בו האשם, אך המדרש מביא גם הסבר נוסף:

זכור בפרשת וישלח כשמתה רחל, תבע ראובן עלבון אמו והזיז את מיטת אביהו מאוהל בלהה לאוהל לאה. התורה החשיבה זאת לראובן כחטא, וגם ראובן היה סבור שנהג שלא כהוגן. המדרש כאן אומר שכאשר השמיע יוסף את חלומותיו בפני האחים, וציין כי אחת עשרה אלומות משתחוות לאלומתו, ואחד עשר כוכבים משתחוים לו, שמע ראובן כי נכלל הוא בתוך שאר האחים ולא נדחה מהם בשל אותו מעשה. אמר ראובן: "הוא מונה אותי עם אחי ואיני מצילו?", לא בפחד מהשלכת המעשה עליו פעל ראובן, אלא כהכרת הטוב ליוסף על שראהו בעין טובה והכלילו בתוך מנין האחים למרות חטאו פעל להצילו.

ועוד אומר המדרש שאחר שדרש יוסף את אחיו לשלום והם לא